

Novateiten , 29 december 2018

Beste Novaleden,

Op de valreep van het nieuwe jaar willen we de laatste Novateiten met jullie delen.

Aan het einde van het jaar is het gebruikelijk om stil te staan bij degenen die ons ontvallen zijn. In maart overleed oud-voorzitter en erelid Hanny van Lakwijk-Najoan. Carole Bertelsmann-Jansen schreef voor haar een in memoriam. Je hoeft Hanny niet gekend te hebben om geraakt te worden door deze nagedachtenis aan een bijzondere vrouw.

Tijdens ons lustrumfeestje hebben we het 30-jarig bestaan van NOVA gevierd. De verhalen vertelden een rijk verleden waarin vrouwelijke apothekers elkaar altijd hebben gesteund om de uitdagingen van hun tijd aan te gaan. Dit old girls network blijft waardevol voor ons.

De afgelopen tijd hebben we hard gewerkt om van NOVA een vereniging te maken die van zich laat horen. Na onze actie om de beschikbaarheid van de anticonceptiepil veilig te stellen zullen weinig apothekers nog kunnen beweren nooit van NOVA gehoord te hebben. Hopelijk kunnen we hiermee ook weer nieuwe leden enthousiast maken voor NOVA.

Ik wens iedereen een mooi 2019 waarin je je gesterkt voelt door het zusterschap van NOVA.

In deze nieuwsbrief vind je informatie over de volgende zaken:

- in memoriam Hanny van Lakwijk-Najoan
- een verslag van de lustrumborrel
- een terugblik op de anticonceptiepil actie
- NVR nieuws: Feminext
- opinie: apotheker van toekomst is vrouw

Met hartelijke groeten,

Sonja Keizers

In Memoriam

Hanny van Lakwijk - Najoan

22 maart 1930   26 maart 2018

“Heel bijzonder, heel gewoon; gewoon een heel bijzondere vrouw”

zo luidde de tekst van het bericht van overlijden van ons erelid Hanny van Lakwijk - Najoan.

Deze tekst is zo pakkend en zo karakteristiek dat iedereen die haar heeft gekend -en dat zijn er zeer velen- dit persoonlijk kan inkleuren.

Hanny is vanaf de oprichting van de NOVA zeer betrokken geweest bij onze vereniging en werd in de jaren negentig gekozen tot voorzitter, een functie die zij met verve heeft bekleed.

Hanny werd steeds meer het gezicht van NOVA. Vriendelijk en duidelijk kon zij een ieder uitleg geven over de NOVA, het nut van een vereniging van vrouwelijke apothekers, de NOVA doelstellingen en uiteraard ook de NOVA gezelligheid. Bij NOVA-excursies, die aanvankelijk dicht bij huis maar later ook in het buitenland werden georganiseerd, was Hanny van de partij. Bij bezoeken aan groot farmaceuten voerde Hanny dan op originele wijze het woord namens de vereniging. Kort en krachtig, gelardeerd met enkele kwinkslagen wist zij een complexe wetenschappelijke lezing samen te vatten daarbij uiteraard de gastfirma hartelijk dankend.

Hanny was een veelzijdige vrouw en heeft al haar talenten tot uitdrukking laten komen in de farmacie in de ruimste zin van het woord. Als voorbeeld van haar brede palet van activiteiten -naast haar werkzaamheden als openbaar apotheker en als NOVA-voorzitter- wordt vermeld dat zij deel heeft uitgemaakt van het hoofdbestuur van de KNMP, bestuurslid was van de commissie 50+ van de Nederlandse Vrouwenraad, dat zij lid was van de apothekersexamencommissie van de Universiteit van Amsterdam en dat zij vele apothekersassistenten succesvol heeft opgeleid. Haar stimulerende kracht werd door velen geprezen.

Begin jaren negentig was haar benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau dan ook een heel logische blijk van waardering voor al haar verdiensten.

Tijdens de laatste NOVA-jaarvergadering, 2 juni 2018, is Hanny herdacht. Uit respect voor haar is 1 minuut stilte gehouden.

Onze vereniging is Hanny zeer dankbaar voor al haar inzet. Moge zij rusten in vrede.

Carole Bertelsmann-Jansen

Lustrumborrel – NOVA 30 jaar!

Op donderdagavond 22 november hebben we het 6^e lustrum van NOVA gevierd in stadskasteel Oudaen in Utrecht. We kregen een rondleiding in de werfkelder waar jaarlijks op ambachtelijke wijze zo'n 75.000 liter bier wordt gebrouwen. En we mochten natuurlijk proeven van de lekkerste Utrechtse speciaalbiertjes. Wie dacht dat vrouwen geen verstand hebben van bierdrinken vergist zich. Het brouwproces vertoont veel gelijkens met de Good Manufacturing Practice voor geneesmiddelen. Voor ons gesneden koek! We mochten na de rondleiding nog wat langer in de kelder blijven hangen voor de toespraken en felicitaties. En daarna konden we ons tegoed doen aan hapjes en drankjes in het cafégedeelte. Het was erg leuk om een aantal nieuwe NOVA-leden te mogen verwelkomen en om goede ideeën voor NOVA te verzamelen.

Actie anticonceptiepil

Tijdens de lustrumborrel werd het idee geboren: moet de NOVA niet iets doen aan het tekort van de anticonceptiepil? Vanuit onze betrokkenheid bij onze patiënten en vanwege onze zorgen over de geneesmiddeltekorten was het antwoord snel gevonden: Ja, we moeten in actie komen! Bij de jaarvergadering van de Nederlandse Vrouwen Raad werd brede steun vergaard voor een brandbrief naar de minister, die uiteindelijk door meerdere partijen

ondertekend werd. De Volkskrant zag brood in een artikel over het tekort aan de anticonceptiepil vanuit het perspectief van de vrouwenemancipatie. En bij Jeroen Pauw aan tafel mochten we voor het televisiepubliek aandacht vragen voor de problemen waar pilgebruikers en apotheker mee te maken hebben. Ondertussen was het nieuws te volgen op de NOVA website en

via de verschillende social media. Toeval of niet, een paar dagen later was de anticonceptiepil weer beschikbaar in de apotheken. Het laatste woord over de geneesmiddeltekorten is echter nog niet gezegd.

NVR nieuws: Feminext

Dit jaar was ook een jubileumjaar voor de Nederlandse Vrouwen Raad. Deze koepel van vrouwenorganisaties vierde haar 120-jarige bestaan. Op het congres met de titel Feminext

werd op 14 december in Amstelveen het belang van vrouwenemancipatie onderstreept. Belangrijke thema's waren: geweld tegen vrouwen, financiële onafhankelijkheid en vrouwen op hoge functies. Voorzitter Nenita La Rose pleitte voor meer solidariteit tussen vrouwen. Keynote spreker was Marianne Verhoeven, hoofdredacteur van Opzij. In de deelsessie Topvrouwen in het bedrijfsleven gaf cardioloog Harriette Verwey een inspirerend voorbeeld van hoe een vrouwelijke professional in de gezondheidszorg inhoud kan geven aan haar eigen carrière en aan de ontwikkelingen in haar vakgebied. Dat ook de NVR streeft naar diversiteit en verjonging werd deze dag wel zichtbaar. Veel oudere dames bevolkten de zaaltjes.

Opinie: apotheker van toekomst is vrouw

In het Pharmaceutisch Weekblad (PW 50; 2018) verscheen het opiniestuk 'Apotheker van toekomst is vrouw' over het onbehagen van vrouwelijke apothekers. Op persoonlijke titel schreef NOVA-voorzitter Sonja Keizers een stuk waarin zij de keerzijden van de feminisering van de farmacie belicht. De bedoeling van het stuk is om de discussie aan te wakkeren over waar we met ons beroep naar toe willen. Om de keuze voor het zorgverlenerschap kracht bij te zetten is volgens haar een sterkere inbreng van vrouwelijke apothekers onontbeerlijk. Lees hieronder het artikel in zijn geheel. In hetzelfde PW overigens een hoopgevend portret van drie vrouwelijke bestuursleden van de Vereniging van Jonge Apothekers die apothekers oproepen om actief te werken aan een betere zichtbaarheid.

Dankwoord

Namens het bestuur van NOVA willen wij iedereen bedanken die zich dit jaar heeft ingezet voor onze vereniging. Wij kijken terug op een geslaagd 2018 en hopen jullie allemaal weer snel te zien en te spreken in het nieuwe jaar.

Het onbehagen bij vrouwelijke apothekers: zorg draait om productie

Apotheker van toekomst is vrouw

Hoewel de farmacie verder feminiseert blijft het eigendom van apotheken een mannenzaak. Ook bepalen mannen wat farmaceutische zorg is en wat die mag kosten, betoogt apotheker Sonja Keizers. Ze pleit voor meer vrouwen op topposities en een radicale keuze voor het zorgverlenerschap.

In 1881 behaalde Charlotte Jacobs als eerste vrouw haar apothekersdiploma. Samen met haar meer bekende zusje Aletta – de eerste vrouwelijke arts – was zij actief in de vrouwenbeweging en boegbeeld van de eerste feministische golf.

Hoe zou Charlotte naar het apothekenlandchap van 2018 hebben gekeken? De verhoudingen zijn inmiddels omgedraaid: 54% van de openbaar apothekers is vrouw. En de feminisering zet door, gevoed uit de opleiding waar een nog hoger percentage vrouwen de collegebanken bezet.

Maar in wat voor wereld komen deze jonge professionals straks terecht? Om in de terminologie van de illustere feministe Joke Smit te blijven: in een natuurramp! Na hun afstuderen kiezen vrouwelijke apothekers vaker voor loondienst dan hun mannelijke collega's en werken zij gemiddeld minder uren. Bewust of onbewust eigenen zij zich de zorg voor de kinderen toe en conformeren zij zich aan de sociale norm van parttime werken, die in deze tijd dwingender lijkt dan ooit. Het eigendom van apotheken blijft een mannenzaak: slechts 31% van de openbaar apothekers die een of meerdere apotheken in eigendom heeft is vrouw.

Excuustruzen

Vrouwelijke apothekers komen terecht in functies waar zij gericht zijn op de inhoud van hun vak en staan vaak in nauw contact met de patiënt. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de apotheker als zorgverlener. Maar, zij vormen een slecht verdienmodel in een door economische waarden geleide praktijk. Vrouwelijke apothekers zijn de excuustruzen van de farmacie, zolang

mannen definiëren wat farmaceutische zorg is en wat die mag kosten.

Mannen in het bestuur, mannen aan de onderhandelingsstafel, mannen die de belangen van het apotheekbedrijf behartigen. Het gevolg is een gepolariseerde beroepspraktijk. Apotheekbedrijven sturen op efficiëntie: tegen lagere kosten meer productie draaien. Zorg verlenen doe je als er tijd over is, en die is er meestal niet. Het onbehagen over deze situatie raakt alle apothekers. Hoe kunnen we uit deze impasse komen?

Positiever imago

Het aanspreken van het vrouwelijk potentieel onder apothekers en een radicale keuze voor het zorgverlenerschap zijn goede eerste stappen. Meer vrouwen op mannenposities betekent een betere aansluiting van praktijk naar beleid, met als gewenste uitkomsten meer ruimte en geld voor zorg en een positiever imago van de apotheker.

De apotheker van de toekomst is een vrouw. Geen deel van de zwijgende meerderheid, maar een professional die van zich doet spreken. Met een gezamenlijk en gelijkwaardig optreden van zowel mannelijke als vrouwelijke apothekers valt een wereld te winnen. Inzet is de emancipatie van alle apothekers. Meer nog dan mannen zullen vrouwen op de trom moeten slaan om baas in eigen beroep te blijven. ■

VROUWEN MOETEN BAAS BLIJVEN IN EIGEN BEROEP

15 | Pharmawelt 14 december 2018 153-50

Over de auteur

Sonja Keizers, eigenaar van Apotheek Pillen en Praten in Den Haag, is voorzitter van de Nederlandse Organisatie van Vrouwelijke Apothekers.